

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

Katowice, dnia 11 grudnia 2009 r.

**Pani
Ewa Wieczorek
Dyrektor
Gimnazjum Nr 3
w Łaziskach Górnych**

LKA-410-33-03/2009
P/09/069

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach przeprowadziła kontrolę w Gimnazjum nr 3 w Łaziskach Górnych, zwanym dalej „Gimnazjum” lub „Szkołą”, w zakresie realizacji przez Szkołę zadań dotyczących wychowania fizycznego i sportu w latach szkolnych 2007/2008 i 2008/2009.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, podpisanym w dniu 26 listopada 2009 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Pani Dyrektor niniejsze

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Gimnazjum w zakresie spraw objętych kontrolą, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości.

Powyższą ocenę uzasadniają następujące oceny cząstkowe i ustalenia kontroli:

1. NIK pozytywnie ocenia zapewnienie odpowiednich warunków do prowadzenia lekcji wychowania fizycznego i uprawiania sportu w Szkole. W latach szkolnych objętych kontrolą w Gimnazjum funkcjonowało po 15 oddziałów (w tym odpowiednio trzy i cztery oddziały sportowe), do których uczęszczało odpowiednio 373 i 349 uczniów.

Gimnazjum posiadało niezbędną infrastrukturę i wyposażenie sportowe do pełnej realizacji zajęć wychowania fizycznego. Szkoła dysponowała salą gimnastyczną,

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

boiskiem szkolnym oraz wykorzystywała obiekty sportowe należące do Miasta Łaziska Górne, a stosowany sprzęt sportowy posiadał odpowiednie atesty lub certyfikaty dopuszczające go do użytku szkolnego, stosownie do wymogów wynikających z § 9 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach².

W trakcie przeprowadzonych oględzin bazy sportowej Gimnazjum stwierdzono, że w obrębie asfaltowego boiska szkolnego wystawały z ziemi dwa elementy, jeden drewniany (pozostałość po wyciętym drzewie), drugi po złamanej podporze do tablicy do koszykówki, w korytarzu prowadzącym do sali gimnastycznej znajdował się niezabezpieczony przełącznik światła, a zawartość apteczki pierwszej pomocy wymagała uzupełnienia i wymiany. Ponadto, szczeble w drabinkach do ćwiczeń na sali gimnastycznej były wyłamane. Dyrektorka Gimnazjum w trakcie kontroli podjęła działania, w wyniku których usunięto wystające z ziemi elementy, wymieniono zepsuty przełącznik światła, uzupełniono apteczkę oraz wydano nauczycielom wychowania fizycznego pisemne polecenie nieużywania w czasie zajęć wychowania fizycznego połamanych drabinek do czasu ich naprawy.

Pielęgniarka pełniła dyżur w Gimnazjum trzy dni w tygodniu (we wtorek, środę i w czwartek), podczas gdy zajęcia wychowania fizycznego prowadzono we wszystkie dni tygodnia. Wszyscy nauczyciele wychowania fizycznego ukończyli kurs z zakresu udzielania pierwszej pomocy.

2. Zajęcia z wychowania fizycznego zaplanowano zgodnie z Ramowym planem nauczania, określonym w Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 12 lutego 2002 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych³. Uczniowie Gimnazjum odbywali zajęcia z wychowania fizycznego w wymiarze 4 godzin tygodniowo, a w klasach o rozszerzonej liczbie wychowania fizycznego po 10 godzin tygodniowo.

NIK pozytywnie ocenia zorganizowanie w Gimnazjum pozalekcyjnych zajęć sportowych, które prowadzono m.in. w formie SKS (dla dziewcząt i chłopców) oraz innych zajęć z piłki siatkowej, koszykowej, ręcznej, tenisa stołowego, w których brało udział odpowiednio 79 i 89 uczniów Szkoły. Ww. zajęcia prowadzono, jako regularne zajęcia nadobowiązkowe - łącznie w ww. latach zrealizowano odpowiednio: 156 i 220

² Dz. U. z 2003 r., Nr 6, poz. 69 ze zm.

³ Dz. U. Nr 15, poz. 142 ze zm.

godzin takich zajęć. Ponadto Szkoła umożliwiła uczniom uczestnictwo w zajęciach organizowanych na pływalni (Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji z Czerwionki – Leszczyny oraz Mikołowa).

W Gimnazjum, w okresie objętym kontrolą, nie prowadzono zajęć z gimnastyki korekcyjnej. Gimnazjum nie posiadało dokumentacji dotyczącej zakwalifikowania dzieci na gimnastykę korekcyjną, gdyż zarówno rodzice, jak i firma przeprowadzająca badania nie przedłożyli dokumentów potwierdzających skierowanie dziecka na gimnastykę korekcyjną.

3. Stosowane przez dwóch nauczycieli wychowania fizycznego w klasach I (niesportowych) zmodyfikowane programy nauczania, opracowane na podstawie programu wychowania fizycznego o profilu rekreacyjno-zdrowotnym dla gimnazjum „Wybierz sam”, autora Ewy Czarskiej, nie zawierały treści nauczania z zakresu tańca („uczeń opracowuje i wykonuje indywidualnie, w parze lub zespole dowolny układ tańca”), co było niezgodne z przepisami § 1 pkt 2 lit. c rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół⁴. Realizacja programu nauczania „Wybierz sam”, przyjętego bez modyfikacji przez nauczycieli wychowania fizycznego w klasach II i III (niesportowych), była również niemożliwa, gdyż Szkoła nie posiadała odpowiedniej do tego programu bazy sportowej, np. do zajęć z jazdy konnej oraz wspinaczki na sztucznych ściankach. Plany dydaktyczne nie były w pełni spójne z ww. programami.

W zakresie programów stosowanych przez nauczycieli w klasach sportowych nie stwierdzono nieprawidłowości. We wszystkich klasach sportowych programy nauczania odpowiednio dobrano do danego oddziału szkolnego.

4. W trakcie niniejszej kontroli przeprowadzono obserwacje czterech lekcji wychowania fizycznego, prowadzonych przez czterech nauczycieli. NIK nie wnosi uwag do sposobu prowadzenia lekcji przez dwóch nauczycieli. Stwierdzono, że nauczyciele osiągnęli założone cele lekcji w zakresie umiejętności, motoryczności, wiadomości oraz postaw. Stosowane przez nich metody i formy organizacyjne aktywizowały uczniów, a sprzęt sportowy, wykorzystywany podczas zajęć, był odpowiedni do przyjętych metod pracy.

⁴ Dz. U. z 2009 r., Nr 4, poz. 17

W dwóch pozostałych przypadkach stwierdzono, że nauczyciele nie osiągnęli założonych celów lekcji (w zakresie wiadomości i umiejętności), a w trakcie zajęć nie wykorzystali prawidłowo przestrzeni i sprzętu sportowego, itp.

5. W okresie objętym kontrolą, w Gimnazjum stale zwolniono z zajęć wychowania fizycznego odpowiednio 25 i 11 uczniów, co stanowiło odpowiednio 7 % i 3 % wszystkich uczniów Szkoły. Średnia frekwencja uczniów na zajęciach wychowania fizycznego kształtowała się na poziomie odpowiednio 85,4 % i 86,2 %. Natomiast średnia frekwencja w Szkole, wynosząca 87,6 % i 87,1 %, była wyższa od frekwencji na zajęciach wychowania fizycznego odpowiednio o 2,2 % i 0,9 %. Wyniki badania ankietowego, przeprowadzonego w toku kontroli, wskazują, iż przyczyną opuszczania tych zajęć było krótkotrwałe zwolnienie lekarskie, prośba rodziców oraz brak stroju do ćwiczeń. Pani Dyrektorka, zgodnie z przepisami § 8 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, kwalifikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych⁵, po otrzymaniu podania rodziców wraz z orzeczeniem lekarskim, podejmowała decyzję o zwolnieniu stałym ucznia z zajęć wychowania fizycznego, a powyższą informację wpisywano do arkusza ocen ucznia i do dziennika lekcyjnego (poprzez wpis „zwolniony”).
6. Nauczyciele wychowania fizycznego, zatrudnieni w Gimnazjum (w tym dwóch kontraktowych, dwóch mianowanych oraz dwóch dyplomowanych), posiadali kwalifikacje zgodne z §§ 2 – 4 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 10 września 2002 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli⁶. Ponadto posiadali uprawnienia trenerskie, np. z zakresu piłki nożnej – trener II klasy oraz instruktorskie, np. z zakresu piłki ręcznej i piłki nożnej.
7. Dyrektorka Szkoły opracowała wieloletni plan doskonalenia zawodowego nauczycieli, obejmujący lata szkolne 2005/2006 – 2009/2010, stosownie do wymogów § 6 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji z 29 marca 2002 r. w sprawie sposobu podziału środków na wspieranie doskonalenia zawodowego nauczycieli pomiędzy budżety poszczególnych wojewodów, form doskonalenia zawodowego dofinansowanych ze

⁵ Dz. U. Nr 83, poz. 562 ze zm.

⁶ Dz. U. Nr 155, poz. 1288 ze zm., uchylone z dniem 1 września 2009r.

środków wyodrębnionych w budżetach organów prowadzących szkoły, wojewodów, ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania oraz szczegółowych kryteriów i trybu przyznawania tych środków⁷. W planie tym założono, iż dwóch nauczycieli wychowania fizycznego miało uczestniczyć w różnych formach doskonalenia zawodowego. W planach rocznych (2007/2008 i 2008/2009) nie uwzględniono szkoleń w zakresie wychowania fizycznego. Natomiast w bieżącym roku szkolnym planowano uczestnictwo dwóch nauczycieli wychowania fizycznego w różnych formach doskonalenia zawodowego. Jak wyjaśniła Pani Dyrektor nauczyciele wychowania fizycznego, którzy zaplanowali podnoszenie swych kwalifikacji (kurs na trenera II klasy piłki nożnej) w roku szkolnym 2005/2006, nie ukończyli szkoleń, gdyż nie utworzono grupy zainteresowanej taką formą doskonalenia zawodowego. W okresie objętym kontrolą tylko jeden nauczyciel uczestniczył w dwóch kursach doskonalących zorganizowanych przez Wojewódzki Ośrodek Doskonalenia

Zastrzeżenia NIK dotyczą braku opracowania i przedłożenia Radzie Pedagogicznej zasad doskonalenia zawodowego. W myśl przepisów, wynikających z art. 41 ust 1 pkt 4 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty⁸, Rada Pedagogiczna określa zasady organizacji doskonalenia zawodowego nauczycieli.

8. W ocenie NIK, nadzór pedagogiczny sprawowany przez Panią Dyrektor, w okresie objętym kontrolą, nad pracą nauczycieli wychowania fizycznego w zakresie zajęć wychowania fizycznego był prawidłowy. W okresie tym Dyrektorka Szkoły przeprowadziła odpowiednio pięć i sześć hospitacji zajęć wf, co stanowiło odpowiednio 20,8 % i 27,3 % wszystkich przeprowadzonych hospitacji . Zgodnie z art. 33 ust. 1 i 2 ustawy o systemie oświaty, nadzór pedagogiczny polega m.in. na ocenianiu stanu i warunków działalności dydaktycznej oraz na analizowaniu i ocenianiu efektów tej działalności. W ramach prowadzonego nadzoru Dyrekcja zaleciła poprawę punktualności rozpoczynania zajęć, zwrócenie większej uwagi na poprawność asekuracji podczas zajęć, zwiększenie kontroli nad uczniami, którzy nie ćwiczyli oraz zachęcanie do większej aktywności na lekcjach wf. Ponadto zalecono systematyczne dokonywanie oceniania uczniów. W okresie objętym kontrolą, pięciu nauczycieli wychowania fizycznego otrzymało pisemne upomnienia w związku ze stwierdzonymi przez Dyrektorkę uchybieniami.
9. Stwierdzono nieprawidłowości w zakresie przyjmowania uczniów do klas sportowych. W dokumentacji, dotyczącej przyjęcia uczniów do tych klas w roku szkolnym 2008/2009,

⁷ Dz. U. Nr 46, poz. 430

⁸ Dz. U. z 2004 r., Nr 256, poz. 2572 ze zm.

znajdowało się 45 „kart zdrowia sportowca”, na których lekarz potwierdzał jedynie zdolność do uprawiania sportu, a nie bardzo dobry stan zdrowia. Ponadto, tylko w 13 przypadkach karty wystawiono 21 maja 2008 r., natomiast w 27 przypadkach w dniu 1 września 2008 r. oraz w 5 przypadkach dopiero w dniu 5 października (ponad miesiąc od daty rozpoczęcia roku szkolnego). Stosownie do § 12 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 20 lutego 2004 r. w sprawie warunków i trybu przyjmowania uczniów do szkół publicznych oraz przechodzenia z jednych typów szkół do innych⁹, kandydaci do szkół i klas sportowych oraz szkół mistrzostwa sportowego powinni posiadać *bardzo dobry stan zdrowia, potwierdzony zaświadczeniem lekarskim wydanym przez lekarza specjalistę w dziedzinie medycyny sportowej lub innego uprawnionego lekarza, zgodnie z odrębnymi przepisami.*

- 10.** NIK pozytywnie ocenia przedmiotowy system oceniania, opracowany w Szkole od roku 2009/2010, który był zgodny z przepisami rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych¹⁰ oraz z Wewnętrznym Systemem Oceniania Szkoły.

NIK zwraca jednak uwagę, że nauczyciele wychowania fizycznego nie stosowali przyjętych wymagań i kryteriów oceniania. Ocena semestralna była średnią arytmetyczną ocen częściowych i nie uwzględniała w odpowiednim stopniu zaangażowania ucznia w zajęcia wychowania fizycznego, podczas gdy stosownie do § 7 ww. rozporządzenia *przy ustalaniu oceny z wychowania fizycznego (...) należy w szczególności brać pod uwagę wysiłek wkładany przez ucznia w wywiązywanie się z obowiązków wynikających ze specyfiki tych zajęć.*

- 11.** NIK pozytywnie ocenia uczestnictwo uczniów Gimnazjum w różnego rodzaju zawodach sportowych oraz osiągnięte tam wyniki. W zawodach międzyszkolnych na szczeblu miejskim, w roku szkolnym 2008/2009, w m.in. biegach przełajowych wzięło udział 16 uczniów, którzy zajęli I i II miejsce indywidualnie, a Szkoła zajęła II miejsce w klasyfikacji ogólnej. W latach 2007/2008 i 2008/2009 uczniowie Szkoły wzięli udział w zimowym turnieju Futsalu. Dwudziestu uczniów uczestniczyło w turnieju zorganizowanym przez Miasto, zajmując II miejsce. Co roku w Gimnazjum organizowano mistrzostwa miast w piłce nożnej, w których uczestniczyły 3 gimnazja. Gimnazjum zajmowało w tych mistrzostwach I miejsce. W roku szkolnym 2008/2009 drużyna piłki

⁹ Dz. U. Nr 26, poz. 232, ze zm.

¹⁰ Dz.U. Nr.83, poz. 562, ze zm.

ręcznej zajęła I miejsce na szczeblu miejskim, powiatowym oraz rejonowym. Ponadto, uczniowie Gimnazjum uczestniczyli w zawodach organizowanych przez Śląski Związek Piłki Nożnej, w turnieju Piłki Ręcznej zorganizowanym w Buku, w międzynarodowym Turnieju Piłki Ręcznej we Włoszech, czy w Turnieju Piłki Ręcznej o Puchar Lajkonika w Krakowie itd. Gimnazjum współpracuje z Klubem Sportowym „Łaziska”, „amatorskim Klubem Sportowym z Mikołowa”, gdzie młodzież ma możliwość rozwijania swych zainteresowań sportowych w sekcjach piłki nożnej, kręgli klasycznych, podnoszenia ciężarów, lekkoatletyki oraz szermierki. Jeden z uczniów, będący czynnym zawodnikiem AKS Mikołów, odnosił międzynarodowe sukcesy w szermierce.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1. Stosowanie odpowiednich programów nauczania, uwzględniających bazę sportową Szkoły.**
- 2. Wymaganie od kandydatów do klas sportowych udokumentowania bardzo dobrego stanu zdrowia zaświadczeniem, wydanym przez lekarza specjalistę w dziedzinie medycyny sportowej lub innego uprawnionego lekarza.**
- 3. Ustalanie ocen z wychowania fizycznego w oparciu o przyjęty przedmiotowy system oceniania.**

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Panią Dyrektor, w terminie 15 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Pani prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.